

Field : Sport Sciences

Type : Research Article

Received: 14.05.2017 - *Corrected*: 22.10.2017 - *Accepted*: 27.10.2017

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sportmenlik Davranışları Hakkındaki Görüşleri

Mikail TEL¹, Çetin YAMAN², Mahmut ALTUN²

¹Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Elazığ, TÜRKİYE

²Sakarya Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, TÜRKİYE

E-Posta: mikailtel@gmail.com

Öz

Spor günümüzde ilgi duyulan bir aktivite yumağı olmakla beraber bu organizasyonlarda etik kurallara bazı davranış bozuklukları görülmeye başlanmıştır. Bu davranışlar insanları çatışma ortamına sürüklemeye başlamıştır. Bu çalışma; Spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin, sportmenlik davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Spor Bilimleri Fakülte ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları spor eğitiminin verildiği kurumlardır. Bu okullarda spor eğitimi okutulmakla beraber sportmenlik davranışları ve fair play ruhunu kazandırılması beklenmektedir. Bu okullarda fair play dersi seçmeli olarak okutulmaktadır. Sportmenlik davranışı sporculara veya öğrencilere eğitimin her aşamasında kazandırılması önem arz etmektedir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim öğretim yılında Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan öğrencilerden tesadüfî örneklem yöntemiyle 106 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Koç (2013) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Dersi ve Sportmenlik Davranış Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 5’li likert olup 20 maddeden oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS 16.0 paket programı ile analiz edilmiş olup, yüzde frekans, standart sapma ve aritmetik ortalama teknikleri kullanılmıştır. Sonuç olarak; araştırmada öğrencilerin, “centilmenlik, erdemlilik, dostça oynama ve yarışma, kaybetmeyi kabul etme” gibi temalarda olumlu davranışlar ifade ettikleri görülmüştür. Diğer taraftan fair-play’e aykırı davranış olarak, “kazanma öncelikli anlayış” ile hareket ettikleri, takım arkadaşlarına ve rakibe karşı “şiddet boyutunda” olumsuz düşünceleri olduğu belirlenmiştir. Öğrencilere fairplay’in özünü oluşturan ortak temalar konusunda, çalışmalar yapılması gerekliliği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Dersi ve Sportmenlik, Sportmenlik, Fair Play

Opinions of Sports Faculty Students on Sportsmanship Behavior

Abstract

Although sports are becoming a popular series of activities today, some behavioral disorders to ethical rules have begun to be seen in these organizations. These behaviors have begun to drag people into an environment of conflict. This study was carried out to determine the sportsmanship behaviors of the students studying at the sport sciences faculties. The Sports Sciences Faculty and the School of Physical Education and Sports are institutions where sports education is given. Along with sports education given in these schools, sportsmanship behaviors and spirit of fair play is also expected to be gained. In these schools, fair play lessons are taught selectively. Sportsmanship behavior is important to the athletes or to the students at every stage of their education. The survey model was used in the research. The population of the research consists of 106 students studying in Sports Sciences Faculty in the 2015-2016 academic year by random sampling method. The "Physical Education Course and Sportsmanship Behavior Scale" developed by Koç (2013) was used as data collection tool in the research. The scale is 5 point Likert and consists of 20 items. Analysis of the data obtained in the study was analyzed with SPSS 16.0 package program and percent frequency, standard deviation and arithmetic mean techniques were used. As a result; it was seen that the students in the survey expressed positive behaviors on themes such as "gentlemanship, virtue, fair play and competition, accepting to lose". On the other hand, it was determined that they acted with "win prioritized understanding", had negative thoughts towards their teammates and against the rival in "aggression dimension". It has been concluded that it is necessary to conduct studies on the common themes that constitute the essence of Fair Play for the students.

Keywords: Physical Education Course and Sportsmanship, Sportsmanship, Fair Play

Giriş

Son yıllarda Türkiye’de sıklıkla karşımıza çıkan sportmenlik kavramı genellikle sportif organizasyonları içerisinde değerlendirilen bir kavram olmakla birlikte hayatın tüm alanlarında; karşılıklı haklara saygıyı, adil ve dürüst olmayı simgeleyen ve uygulanması gereken temel ahlaki değerler olarak ifade edilmektedir (Tel, 2014). Spor sevgi, barış, hoşgörü, eşitlik, disiplin gibi özellikleri bünyesinde toplamıştır.

Pedagojik olarak, insanın fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimine katkı yapması beklenen spor, günümüzde bizzat spor ahlakına aykırı davranışları öğrenme ve sergileme platformuna dönüşmektedir. Sporda bu uygulamalar nedeniyle sportmenlik kapsamındaki temel tutum ve davranışlar gittikçe önemini yitirmiş ve sporda “ne pahasına olursa olsun kazanma” fikri ön plana çıkmıştır. Profesyonel alanda, görülen bu durum, ne yazık ki okul sporlarında da göstermeye başlanmıştır (Yıldıran, 2005). Sportmenlik kavramı insan onuruna gösterilen bir saygıdır. Sporun her aşamasında hakça, dürüstçe oyun oynamanın ahlaki çerçevesinde kendini kabul ettirmiştir (Pehlivan, 2004).

Bu kazanma hırsı, bireyleri kimi zaman sportif kuralların dışına çıkmasına neden olmaktadır. Bu gibi durumlar sporun saygı, barış ve sosyalleştirici gibi eğitici yönünün çıkılarak saldırgan, rahatsızlık verici ve huzur bozucu davranışları sergilenmesinde sebebiyet verebilmektedir ve bu durum sorgulanmaktadır (Tanrıverdi, 2012).

Dünya genelinde yaygın olarak kullanılan ve İngilizce bir deyim olan Fairplay’in “sporda centilmenlik” anlamına geldiği bilinmektedir (Pehlivan, 2004). Sporda centilmenlik ülkemizde daha yaygın olarak sportmenlik kavramı olarak kullanılmaktadır.

Sportmenlik, samimiyet, cesaret, sabır, kendini kontrol, kendine güven, başkalarını küçümsememek, başkalarının fikirlerine ve doğrularına saygı duyma, kibarlık, iyilik, asillik, onurluluk, ortaklık ve cömertlik gibi özellikleri barındırır. Bu amaçla 1926’da, sportmenliğin ilkelerini yaymak için kurulmuştur (Keating, 2007). IOC içerisinde fair play komitesi oluşturulmuştur. Bu amaca daha iyi hizmet etmek ve fair play ruhunu yaymak için çeşitli aktiviteler ve projeler geliştirilmektedir (Arıpınar- Donuk, 2011).

Eğitim sistemimizde sportif erdem ve sportmenlik ile ilgili amaçlar, ilköğretim ve ortaöğretim beden eğitimi dersi müfredatında yer almaktadır. Ancak Güven (5), okullarda sportmenlik kavramlarını öğretecek olan beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirildiği üniversite programlarında, sporda sosyal alanlarla ilgili olması gereken zorunlu derslerin yer almadığını, bu nedenle öğretmenlerin sporun sosyolojik, psikolojik ve felsefi boyutlarından habersiz olarak mezun olduklarını düşünmektedir. Eğitim kurumlarımızda sportif erdem, etik ve sportmenlik gibi konularda iyi bir eğitim verilmediği bir ortamda, spor sahalarında sportmence davranışlar beklemek akıllıca olmayacaktır.

Bu alanda yapılan araştırmalara bakıldığında; Kaehler (1985), beden eğitimi dersinde ahlak eğitimi üzerine yaptığı araştırmasında, öğrencilerin sportmenliğe teşvik edilmediklerini, öğrencilerin sportmenlik kavramının anlamı üzerine bilgi ve deneyimlerinin olmadığını ve öğrencilerin sportmenlik prensiplerini çığneyerek kazandıklarında dahi övüldüklerini vurgulamıştır (Kaehler,1985, Akt. Yıldıran ve Sezen, 2006).

Gürpınar (2009), altyapıdan itibaren sporcuların spor eğiticileri tarafından sportmence davranışlar gösterecek şekilde yetiştirilmesi gerektiğini ayrıca sporculara altyapı ve okul maçlarında sportmenliği teşvik edici uygulamaların yapılması gerektiğini vurgulamıştır (Gürpınar,2009).

Pehlivan (2004) sportmenlik kavramının gelişmesinde görsel ve yazılı medyanın da etkisinin önemli olduğunu belirtmiştir.

Hacıcaferoğlu ve ark (2015) yaptığı çalışmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersinin sportmenlik davranışlarına katkısını bazı değişkenler açısından incelemiş, öğrencilerin verdikleri cevaplarda ölçeğin genel aritmetik ortalamalarının beklenenden düşük olduğunu tespit etmişlerdir.

Gürpınar (2009)'da sporcuların altyapıdan itibaren eğitimciler tarafından sportmen davranışlar gösterecek şekilde yetiştirilmesi ve sportmenliği teşvik edici uygulamalarının yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Türkmen ve Varol (2015) de yaptığı çalışmada beden eğitimi dersleri ve okullar arası karşılaşmaların, sportmenliğe uygun davranışların kazandırılması ve sergilenmesinde uygun bir ortam olarak kullanılması gerekliliğini belirlemiştir.

Kayıoğlu ve Ark (2015) yaptığı çalışmada spor salonu olan okullarda öğrenim gören öğrencilerin sportmenlik davranış puanlarının yüksek olduğunu belirlemiştir.

Yıldırım (2002) ve Koç (2013)'de yaptığı çalışmalarda; sportmenlik çalışmalarının bireylerin ilk ve ortaokul dönemlerinde beden eğitimi derslerinde başlatılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu amaçla Mili Eğitim programlarının yeniden yapılandırılması sürecinde beden eğitimi ders programları da yenilenmektedir (Yıldırım, 2002, Koç, 2013).

Bu çalışma Türkiye'nin spor alt yapısında söz sahibi olacak spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportif davranışlarda örnek olması gereken kişiler olacağı muhakkaktır. Dolayısıyla öğretmen, antrenör, yönetici olarak hizmet verecek olan öğrencilerin sportmenlik davranışı hakkındaki görüşlerini öğrenmek önemlidir. Bu araştırmanın amacı spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportmenlik davranışları hakkındaki görüşleri incelenmeye çalışılmıştır.

Materyal ve Yöntem

Bu araştırma spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportmenlik davranışı hakkındaki görüşlerini tespit etmektir. Araştırma tarama modelinde olup, betimsel bir nitelik arz etmektedir.

Araştırmanın evrenini 2015–2016 eğitim-öğretim yılında spor bilimleri fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise tesadüfî örnekleme yöntemi ile seçilen 106 spor bilimleri fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır.

Veriler, araştırmacı tarafından spor bilimleri fakültesi öğrencilerine uygulanarak elde edilmiştir. Araştırmada gerekli olan verileri toplayabilmek amacıyla Koç, (2013) tarafından geliştirilmiş olan “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ)” kullanılmıştır. Ölçeğin Alpha güvenirlik katsayısı 0.85 olarak hesaplanmıştır. Cronbach's Alpha katsayısının 0.70'in üzerinde olması ölçeğin güvenilir olduğunu (Arseven, 2001) göstermektedir. Araştırmada “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği” maddelerinde ifade edilen duygu ya da davranışlar bu tür yaşantıların şiddet derecesine göre (1) Hiçbir zaman, (2) Nadiren, (3) Ara sıra, (4) Çoğu kez, (5) Her zaman gibi şıklardan birini işaretlemek suretiyle cevaplandırılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 16.0 istatistiksel paket programında bilgisayar ortamına aktarılmıştır, verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, standart sapma, aritmetik ortalama yapılmıştır.

Araştırmada uygulanan likert tipi ölçek, beşli derecelendirme şeklinde hazırlanmıştır. Beşli derecelendirme ölçeği, eşit ortalamalar esas alınarak;

Hiçbir zaman	: 1,00 - 1,80
Nadiren	: 1,81 - 2,60
Ara Sıra	: 2,61 - 3,40
Çok Sık	: 3,41 - 4,20
Her zaman	: 4,21 - 5,00

şeklinde puanlandırılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgileri ve sportmenlik davranışlarına ilişkin bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Tablo 1. Araştırmaya katılanların cinsiyet durumuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	65	61,4
Kadın	41	38,6
Toplam	106	100,0

Tablo 1’de verilen bilgiler incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımları % 61,4’ünün erkek, % 38,6’sının kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya katılanların okudukları bölümlere göre frekans ve yüzde dağılımları

Bölüm	Frekans	Yüzde
Öğretmenlik bölümü	35	33,0
Antrenörlük bölümü	45	42,5
Yöneticilik bölümü	26	24,5
Toplam	106	100,0

Tablo 2’de öğrencilerin %33’ünün öğretmenlik, %42,5’inin Antrenörlük, %24,5’inin Yöneticilik bölümü öğrencileri olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılanların okudukları sınıflara göre frekans ve yüzde dağılımları

Sınıf	Frekans	Yüzde
2 sınıf	33	31,1
3. sınıf	28	26,4
4. sınıf	45	42,5

Toplam	106	100,0
--------	-----	-------

Tablo 3’de öğrencilerin %31,1’inin ikinci sınıf, %26,4’ünün üçüncü sınıf, %42,5’inin dördüncü sınıf öğrencileri oldukları görülmüştür.

Tablo 4. Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışına ilişkin genel görüşler

M	Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı	N	Katılma Derecesi (%)					\bar{x}	ss
			HBZ	N	AS	ÇS	HZ		
1	Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim.	106	52,6	0,8	1,6	39,3	5,7	2,44	1,56
2	Oyun sonunda yenilen arkadaşlarımın fazla üzülmemesi için onları rahatlatırım.	106	29,1	7,3	13,4	48,2	2,0	2,86	1,33
3	Oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarırım.	106	26,3	2,8	16,6	52,2	2,0	3,00	1,30
4	Heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim	106	22,3	2,8	2,4	42,9	29,6	3,54	1,49
5	Beden topu kurallara uygun olarak almayan rakibimden ben de topu aynı şekilde almaya çalışırım.	106	12,6	4,9	16,2	60,7	5,7	3,42	1,10
6	Oyunda rakibimi durdurmak için sakatlanmayı göze alıp faul yaparım.	106	30,0	6,9	8,1	46,6	8,5	2,96	1,44
7	Yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim.	106	8,9	10,9	27,5	46,6	6,1	3,29	1,04
8	Takım arkadaşım başarısız hareket yaptığında ona tepki gösteririm.	106	12,0	11,2	50,0	21,5	5,4	2,97	1,01
9	Eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye çalışırım.	106	59,9	2,0	8,9	23,5	5,7	2,12	1,45
10	Oyunda öndeysem, vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atarım.	106	49,8	3,6	8,1	36,0	2,4	2,37	1,45
11	Oyun arasında rakibimle içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm.	106	58,3	4,0	4,0	32,0	1,6	2,14	1,42
12	Antrenör olmasa bile antrenörün görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım.	106	68,0	7,3	2,8	21,9	0	1,78	1,24
13	Rakip takımında bir oyuncu başarısız hareket yaptığında onunla dalga geçerim.	106	9,3	14,2	24,7	29,6	22,3	3,41	1,23
14	Spor malzemesi olmayan arkadaşımın spor malzemelerini paylaşırım.	106	35,6	14,2	16,2	31,6	2,4	2,51	1,32
15	Yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçerim.	106	21,1	11,3	34,0	33,2	0,4	2,80	1,12
16	Bir rakibim incindiğinde, rakibimin yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isterim.	106	42,1	23,5	8,1	23,5	2,8	2,21	1,28
17	Sinirlenince kimse görmeden bana yakın olan rakibimin ayağına tekme atarım ya da faul yaparım.	106	34,4	17,8	36,4	7,3	4,0	2,28	1,13
18	Yenildiğim zaman başarısız olan takım arkadaşlarımı suçlarım.	106	31,2	11,7	11,7	43,3	2,0	2,73	1,34
19	Kazansam da kaybetsem de oyundan sonra rakip takım oyuncusu ile el sıkışırım.	106	32,0	8,9	10,5	44,5	4,0	2,79	1,39
20	Kazanmak için gerekirse hile yaparım.	106	36,4	14,2	0	40,6	8,8	2,71	1,51

Araştırmaya katılanların beden eğitimi dersi sportmenlik davranışına ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 4’de görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde “Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim” görüş maddesine araştırmaya katılanların “Arada sıra” ya yakın olmakla beraber “Nadiren” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu sonuçlar öğrencilerin spor müsabakalarını benimsediklerini göstermektedir.

Tablo 4 incelendiğinde, “Oyun sonunda yenilen arkadaşlarımın fazla üzülmemesi için onları rahatlatırım” görüş maddesine araştırmaya katılan sporcuların “Arada sırada” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Yine Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların, “Oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarırım” görüş maddesine “Arada sıra” olarak belirlenmiştir. Rakibin dikkatini dağıtmak için uygun olmayan davranışlar sergileyebilecekleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların “Heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim” görüş maddesine “Çok sık” , görüş maddesine katıldıkları belirlenmiştir. Spor bilimleri fakültesi öğrencileri uygun olmayan sportif davranış hareketi uyguladıklarında özür dileme erdemliliğini gösterdikleri belirlenmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların “Benden topu kurallara uygun olarak almayan rakibimden ben de topu aynı şekilde almaya çalışırım” görüş maddesine “Arada Sıra” ya yakın olmakla beraber “Çok Sık” , görüş maddesine katıldıkları belirlenmiştir. Yani hata yapana ve özür dilemeyene bende aynı şekilde cevap veririm şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların “Oyunda rakibimi durdurmak için sakatlanmayı göze alıp faul yaparım” görüş maddesine “Nadiren”e yakın olmakla beraber “ara sıra” , görüş maddesine katıldıkları belirlenmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların “Yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim” görüş maddesine “Çok sık” görüş maddesine yakın olmakla beraber “Ara sıra” görüş maddesine katıldıkları belirlenmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların “Takım arkadaşım başarısız hareket yaptığında ona tepki gösteririm” görüş maddesine “Nadiren” e yakın olmakla beraber “Arada sırada” görüş maddesine katıldıkları belirlenmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların “Eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye çalışırım” görüş maddesine “Nadiren” görüş maddesine katıldıkları belirlenmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların “Oyunda öndeysem, vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atarım” görüş maddesine “Nadiren” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Oyun arasında rakibimle içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm” görüş maddesine “Nadiren” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Antrenör olmasa bile antrenörün görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım” görüş maddesine “Nadiren” e yakın olmakla beraber “Hiçbir zaman” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Rakip takımında bir oyuncu başarısız hareket yaptığında onunla dalga geçerim” görüş maddesine “Arada sıra” ya yakın olmakla beraber “Çok sık” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Spor malzemesi olmayan arkadaşımın spor malzemelerini paylaşırım” görüş maddesine “nadiren” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçerim” görüş maddesine “Arada sırada” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Bir rakibim incindiğinde, rakibimin yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isterim” görüş maddesine “nadiren” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Sinirlenince kimse görmeden bana yakın olan rakibimin ayağına tekme atarım ya da faul yaparım” görüş maddesine “nadiren” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Yenildiğim zaman başarısız olan takım arkadaşlarımı suçlarım” görüş maddesine “Arada sırada” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Kazansam da kaybetsem de oyundan sonra rakip takım oyuncusu ile el sıkışırım düzeyinde görüş belirttikleri görülmektedir” görüş maddesine “arada sırada” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların “Kazanmak için gerekirse hile yaparım” görüş maddesine “arada sırada” düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Tartışma

Bu çalışmada spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin öğrencilerin sportmenlik davranışları incelenmiştir.

Yapılan araştırmalarda sporcuların futbolcuların voleybolculara göre, sportmenliği daha az önemseydiğini ortaya koymuştur (Tsai&Fung 2005). Literatüre bakıldığında spor branşlarındaki temas oranı arttığında sportmenlik davranışlarının da azaldığı düşünülebilir (Tucker, & Lori (2001), spordaki yazılı ve yazısız kurallar faullü oynama veya faul yapılmış gibi davranma, antrenörlerin taktik anlayışının bir parçası olarak sporculara öğretilmelidir sonucuna varmıştır (Yıldıran, 2004).

Cinsiyete göre farklar anlamlı bulunmamakla birlikte kadınların sportmenlik puanlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. (Duda et all 1991- Coulomb-Cabagno, & Rasclé 2006- Gümüş ve Ark,2016).

Tsai, & Fung (2005), yaşı büyük sporcuların sportmenlik yönelimlerini daha düşük bulmuştur. Coulomb-Cabagno, & Rasclé (2006), rekabet seviyesi arttığında saldırgan davranışların da arttığını ortaya koymuştur.

Yapılan bu araştırmada herhangi bir ilişki aranmamıştır. Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportmenlik davranışlarının beklenenden daha düşük (orta düzey) olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin ölçek maddelerinden en yüksek puanla ‘heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim’ ve ‘yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim’ görüş maddesine ‘çok sık’ düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Öğrencilerin ölçek maddelerinden en düşük puanla “Antrenör olmasa bile antrenörün görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım” görüş maddesine “Hiçbir zaman’ düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

“Eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye çalışırım” görüş maddesine ve “Oyun arasında rakibimle içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm” görüş maddesine “Nadiren’ düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin ölçek maddelerinden “Kazanmak için gerekirse hile yaparım” görüş maddesine ‘arasıra’ düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Kazanmak için öğrencilerin hile yapması öğrencilerin sportmenlik bilinçlerinin yeterli düzeyde olmadığı bir göstergesidir.

Spor bilimleri fakültelerinde okuyan ve sporun içerisinden gelen amatör ve profesyonel olarak liglerde mücadele eden sporcu öğrencilerdir. Öğrencilerin sportmenlik davranışlarıyla ilgili bilinçlerinin orta düzeyde olmasına karşın yine de yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Yapılan araştırmalarda ortaokul öğrencilerinin de sportmenlik davranışlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Hacıcaferoğlu ve Ark., 2015).

Sonuç ve Öneriler

Sportmenlik temasında öğrencilerin genellikle rakip takımı tebrik ettikleri ve sonucu kabullendikleri; Erdemlilik teması altında, karşılaşma içerisinde yaptıkları hataları genellikle kabullendikleri söylenebilir.

Şiddet ve Saldırganlık konusunda, sinirlenince kimse görmeden rakibime tekme atar, faul yaparım görüş maddesine nadiren olarak katılmaları bile sportmenlik davranışı olarak tehlike arz etmektedir. Yapılan araştırmalarda rekabet içerikli spor branşlarında kazanma ve kaybetme yönüne vurgu yapılarak yarışmacıların olumsuz sosyal davranışlar sergileyebildikleri, rakibi kasıtlı olarak sakatlama gibi davranışlar ortaya çıktığını göstermektedir (akt:Balçıkanlı,2017).

Sonuç olarak araştırmada; öğrencilerin, orta düzeyde olumlu davranışlar ifade ettikleri görülmüştür. Diğer taraftan fair-play’e aykırı davranış olarak, “kazanma öncelikli anlayış” ile hareket ettikleri, takım arkadaşlarına ve rakibe karşı “şiddet boyutunda” olumsuz düşünceleri olduğu söylenebilir. Fair play’in özünü oluşturan ortak temalar konusunda, spor eğitimi veren kurumlarda sportif davranış ve fair play eğitimi verilmeli ve bu konuda daha çok çalışmalar yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

- Arıpınar E., Donuk B, (2011), Spor Yönetim Ve Organizasyonlarında Fair Play, Ötüken Yayınları, İstanbul
- Arseven, A. (2001). Alan araştırma yöntemi. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Balçıkkanlı, GS.(2017), Yarışma Sporlarının Ahlaksal Amacı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, 2017.
- Coulomb-Cabagno, G., Rascle, O. (2006). “Team Sports Players’ Observed Aggression as a Function of Gender Competitive Level and Sport Type”. Journal of Applied Social Psychology, 36 (8), 1980-2000.
- Duda, J. L., Olson, LK., Templin, TJ. (1991). “The Relationship of Task and Ego Orientation to Sportsmanship Attitudes and the Perceived Legitimacy of Injurious Acts”. Research Quarterly for Exercise and Sport, 62, 79-87.
- Gümüş, H., Saraçlı, S., Karakullukçu, ÖF., Doğanay, G., Kurtipek, S. (2016). Ortaöğretim Öğrencilerinde Fair Play Kavramı. International Journal of Science Culture and Sport, 4 (Special Issue 2), 430-438.
- Gürpınar, B. (2009), Basketbol ve futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı davranışlar ve bu davranışların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Hacıcaferoğlu, S., Selçuk, MH., Hacıcaferoğlu, B., Karataş, Ö. Ortaokullarda İşlenen Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin, Sportmenlik Davranışlarına Katkısının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS), Special Issue 4, 557-566.
- Kaehler, R. (1985). Moralerziehung im Sportunterricht. Untersuchung zur Regelpraxis und zum Regelbewusstsein. Frankfurt.
- Kayışoğlu, NB., Altınkök M., Temel C., Yüksel Y. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi: Karabük İli Örneği. International Journal of Social Sciences and Education Research, 1 (3), 1044-1056.
- Keating, JW. (2007). Sportsmanship as a moral category. In: Morgan WJ, (Editor) Ethics in Sport. pp. 141-152. Human Kinetics.
- Koç Y. (2013). Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ):
- Pehlivan, Z. (2004). Fair play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2(2): 49–53.
- Tanrıverdi, H. (2012). Spor ahlakı ve şiddet. The Journal of Academic Social Science Studies, 5(8): 1071–1093.
- Tel, M. (2014). Türk toplum yaşantısında fair play. International Journal Of Science Culture and Sport, special Issue 1: 694–704.
- Tsai, E., Fung, L. (2005). “Sportspersonship in Youth Basketball and Volleyball Players”. Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology, 7 (2), 37-46. Kaynak: <http://www.Athleti.cinsight.com/Vol7Iss2/Sportspersonship.htm>

Tucker, LW., Parks, JB. (2001). "Effects of Gender and Sport Type on Intercollegiate Athletes' Perceptions of the Legitimacy of Aggressive Behaviors in Sport". *Sociology of Sport Journal*, 18 (4), 403-413.

Türkmen, M., Varol, S. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Ortaokul Öğrencileri Üzerinde Sportmenlik Davranışı Oluşturma Etkisinin Belirlenmesi: (Bartın İl Örneği). *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*; 1: 42-64.

Yıldıran, İ., Sezen, G., (2006). Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Sportmenlik Ve Profesyonellik Arasında İkilem Barındıran Somut Örnek Olaylara Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11,(3), 3–14.

Yıldıran, İ. (2002). Fair play kapsamı, Türkiye'deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 27–29 Ekim 2002, Antalya.

Yıldıran, İ. (2005), Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5,(1), s.3-16.

Yıldıran, İ. (2004). Fair play: kapsamı, Türkiye'deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16.